

НИТЛЕР:—Совет Ордусуна раст кәлмәмишдән габаг мән дә сәнин кими чох планлар чөкмишдим.

КИРПИ

„Молла Нəсрəддин“ журналынын чыхмасынын элли иллийи эрəфəсиндə.

БАИС

— Нийə мəни дөйүрсүнүз?

1906, № 4

БИР ПАРА ЫКМƏТЛИ ДАНЫШЫГЛАР

- Мəшəди Пиргулу, нə гайырысан? —
- Неч зад.
- Бəс бурада нə үчүн дурубсан?
- Неч, элə белə.
- Кими көзлэйирсэн?
- Неч кими.
- Кедирсэн, кэл кедək.
- Неч билмирэм.
- Бə нə вахтадək бурада дурачагсан?
- Валлах неч өзүм дə билмирэм, экэр истэйирсэн кедək.

- Кəрбəлайы нəсэн, утанмырсан, гызармырсан? Аягылын, туманчаг вə башыачыг чыхырсан күчəйə.
- Валлах утанмагыма утанмырам, амма горхурам гызарам, гаравойлар тутуб апаралар, гаталар дама ки, рэнкин гырмыздыр.

„Молла Нəсрəддин“, 28 апрел 1906, № 4

ШИРИН РУСИ ДАНЫШАН

Букүн базардан бир рус кəлиб бир нəфэр бəнна илə эл-элə вериб. Бəнна русун элиндən элини чəкиб өз элини өпүб, бир саг көзүнə, бир сол көзүнə апарандан сонра бир-бирилə белə сөһбət этдилер:

РУС:— Ну, мастер, как поживаете?

БƏННА:— Илова бог, хəроши.

РУС:— Я живу плохо, потому, что у нас в России страшно беспорядки.

БƏННА:— Моя знаем ки, вот ваши падшаһ исказал, гамызым яман чалавек вə гамызым пошолт арабатай. Молла Нəсрəддин один газет пиши, орада басматри. Амма ки, эй, эй... мы ваши падшаһ сказалым, сən өзүн пашолт. Если можно, Думая, что хочим давай, если не будет Думая да гармагал арабатай... Басмотрим, чво будет? Один мəсəl ест мүсəlмански ки:

Экэр хэр нəййэд бəнээдики бар.
То бари-киранра бəнээди хэр ар. *)

Вот, эшшək тавар не хочиш, тавар эшшək давай.
РУС:— А, а, а... верно, верно, мастер!— дейиб кетди

ДƏЛИ

„Молла Нəсрəддин“, 22 сентябр, 1906, № 25

Аллаһ баисə лəнəт элэсин.
Мən өлүм бир гулаг асын!

Кечэн ил саг дирсəйимдэн бир яра чыхмышды, агрысындан нə кечэлэр ята билирдим, нə бир ишə япыша билирдим! Галмышдым ачиз, аварə, шикəст вə ярычанлы...

Бəли, голумун ярасы алты ай чəkди, нəзир дə галмады ки, элəмəиш олум: имамзадая отуз манат нəзир элəдим, сейнд һүсейн ағая он манат вердим, ийирми ики манат рамазанда моллалара пайладым, мəһəррəмликдə гырх дəрд манат тəзийə хэрчи вердим, алмыш манат нəзрət Аббаса кəндəрдим, кəрбəлайылар чыхан күнү бир пияда зуввара дохсан манатлыг атымы вердим ки, минсин... Хүласə, бу гэдэр хэрч гойдум ки, бəлкə имам мənə рəһм элəй, ярам яхшы ола.

Амма бир зэррə гэдэр дə тəфавүт элəмəди.

Аллаһ шейтана лəнəт элэсин; бир күн мən гычы сынмыш, мən эви дағылмыш бир рус дəрси охуян мүсəlман баласына раст кəлдим вə сөһбət нə чүр кəтирдисə, мən эһвалаты она дедим; бу мүртэд мən нəзир элəдийим пуллари гэлəмтəрашнан һесаблады, чəми олду ики йүз элли алты манат.

Бу мəl'ун оғлу мənə бир сөз деди; ах, аллах атана лəнəт элэсин! Мənə деди ки: «Бу ики йүз элли манатын ондан бирини филан һəкимə версəйдин, һəm яран яхшы олмуш иди, һəm дə ики йүз ийирми беш манатын галмышды чибиндə».

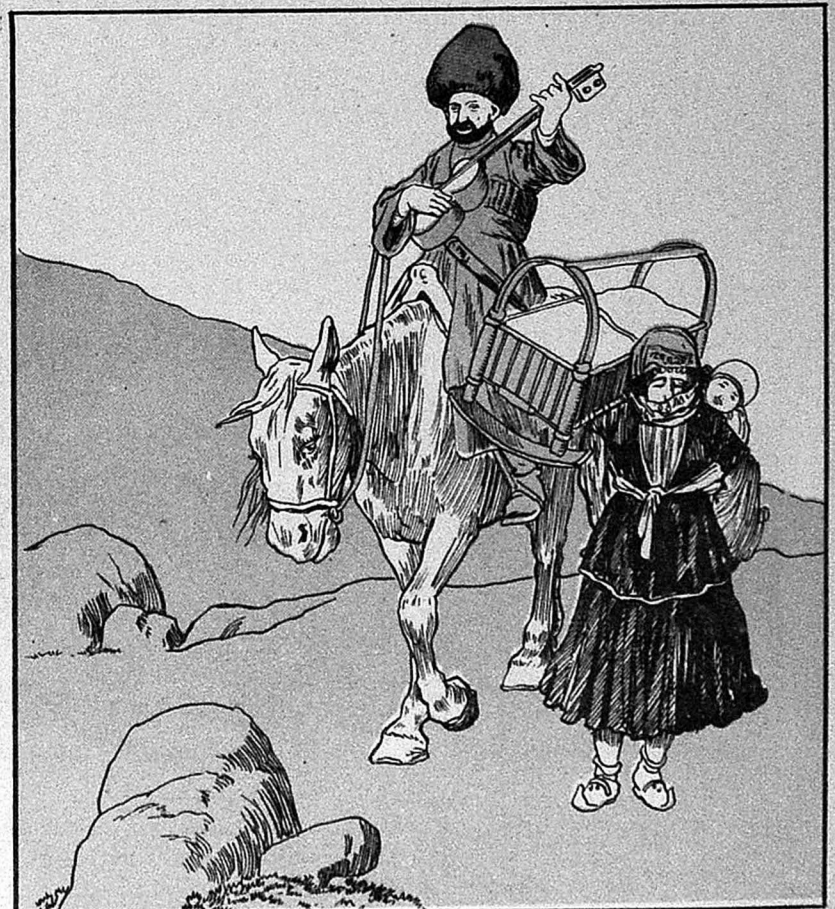
Ах, ай гəлби гара! Ай бабы оғлу бабы! Билмирэм валлах, шейтан нə төвр мəни алдадыб апарды, һəмин һəкимин янына. һəким бирчə һəфтə ярамла мəшғул олду: эввəl бир ериндэн нештэр илə ярды, сонра дава сəпди, ахыр яхшы олду.

Аллаһ баисин эвини йыхсын! Инди ярам чəһəннəm, голум да чəһəннəm, чаным да чəһəннəm! Бу нəзир элəдийим пуллари ядыма саланда мən башы дашлы нə эдим? Чүнки о мəl'ун оғлу мəни һəкимə кəндəрəндə деди... Деди... ах, динси! Имансыз! Мənə деди ки, «бу нəзирлэрə инанма, дəрдə дава элəмək лəзимдыр. Чиб кəсэн сейндə пул вермək илə яра яхшы олмаз».

Ах, ай наинсаф! Ах, ламəзһəб! Мənə деди ки, нəзирə инанма! Инди, валлах, доғрусу, мən дə чашмышам, доғрудур, элим сагалды, амма билмирэм нə эдим... Бəс бу нəзир мəсələsi нечə олсун?!.

«ЛАҒЛАҒЫ»

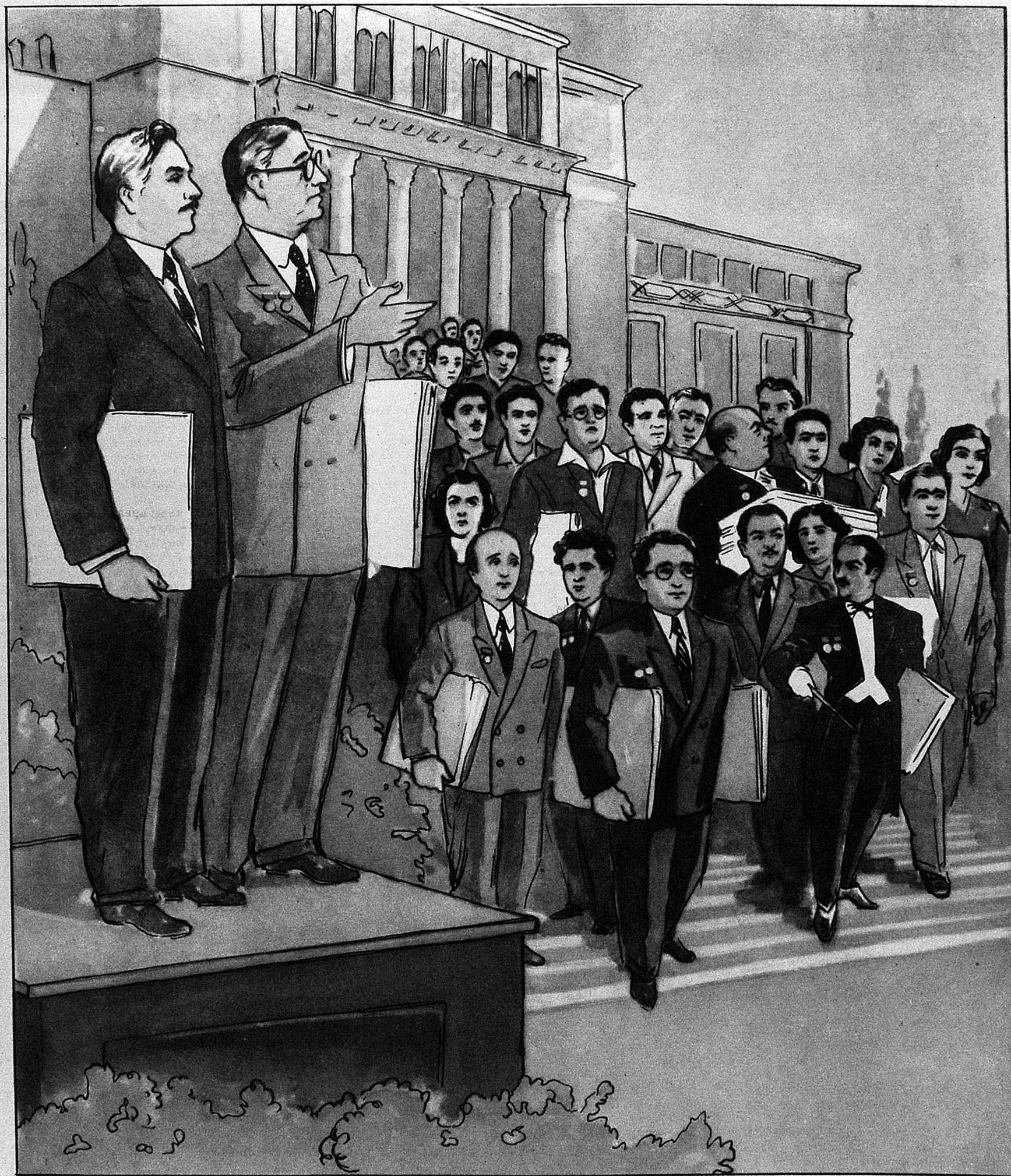
„Молла Нəсрəддин“, 31 декабр, 1911, № 47

Өр вə арвад

*) Мə'насы: экэр эшшək йүцүн янына кəлмэсə, сən агыр йүкү эшшəйин янына апар.—Ред.

Рәссам К. КАЗЫМЗАДӘ

ҮЗЕЙИР НАЧЫБӘЙОВ (Магомаевә): — Мүслүм, бах көр нә көзәл нәслимиз етишиб Гурултайын нүмайәндәләринә баханда адамын гәлби фәрәһлә долур.

ДУШБЭРЭНИН МАЧЭРАСЫ

Гыш күнү гуртармагда иди. Гушбашы гар ягырды. Сәлимә пәнчэрэ габагында даянараг, күчэйэ тамаша эдирди.

Трамвай көзлэйилерин арасында гадынын нээринэ бир таныш саташды. Нәмин кишийэ отуздан чох яш вермак олмазды. Бу, Сәлимәнин яхын рәфигәси Нәркизин эри. Фәрһад Агаев иди. Мүхтәлиф маршрутлары трамвайлары чинкилдәй-чинкилдәй һей кәлиб-кедирди, Фәрһад исә нәдәнсә ериндән тәрпәнмирди.

— Бәс нийә бу баягдан миниб кетмир?— дейә гадын бирдән дүшүндү. Санки кимсә она пычылдады: «Бәлкә көзләмәси вар?.. Йәгин көрүш тә'йин эдиб».

Фәрһадын тез-тез сол биләйинә нээер салмасы Сәлимәнин шүбһәсини даһа да артырды. Гадын, артыг көзүнү ондан айырмырды.

Агаев, санки гадыны һирсләндирмәк үчүн енә палтосунун голуну галдырыб саата бахды. Сонра да йолун сагыны-солуну сүздү... Сәлимә, һәгигәтән гәзәбләнди, өзүндән чыхды: «Буна бах, чан кими арвадыны әвдә гоюб күчәләрдә эшгәзләг эдир»— дейә элини стола узадыб телефонун дәстәйини галдырды, әсәби бир төврәдә рәфигәсинә зәнк эләди, салам-калам әтмәдән деди:

— Бир бизә кәлсәнә, Нәркиз!..

— Йә'ни инди? Бу, һеч мүмкүн олан шей дейил!

— Нийә?

Нәркиз күлә-күлә деди:

— Чүнки ачындан өлүрәм! Сән бизә буюр, яғлы әлгоюну әтиндән яхшы дүшбәрәмиз вар, сүфрәмиз һазырдыр. Инди чә Фәрһад да кәләр, отуруб...

Сәлимә өзүнү сахлая билмәди, рәфигәсинин сөзүнү кәсиб ришхәндлә деди:

— Көзлә! Ай кәлди һа!..

— Нә вар ки?

— Нә олачаг, дәһшәтдир, дәһшәт! Фәрһад сәни эләйиб зәманә Севили, өзү дә олуб Балаш! Инди баша дүшдүн?! Кишичыйәзин гыз-базлыг эдир... Тез бир бәри кәл, өз көзүнлә тамаша элә!..

Рәфигәләр, әйни бөйүк бир мүлкдә яшайырдылар. Амма йоллары айры-айры күчәләрдән иди. Бешчә дәгигә кечмәмиш Нәркиз достунун янында һазыр олду. Көркәминдән чох союганлыя охшайырды. Өзүнү элә кәстәрди ки, куя эшитдикләринә әсла инанмыр, рәфигәсинин сөзүнү ерә салмамаг үчүн кәлмишдир.

Бирликдә пәнчәрәйә янашдылар. Нәркиз көзләрини бәрәлдәрәк гараңлыг отагдан чырағбан күчәни сүзмәйә башлады.

Фәрһадын һәгигәтән интизарда олдуғуну анламаг чох асан иди. Лакин бу, о демәк дейилди ки, о мүтләг гадын көзләйирди, бәлкә бир киши йолдашыны көрмәк истәйир... Нәркиз һәмин фикрини рәфигәсинә сөйләмәмиш вәзийәт дәйишди, мәсәләйә бу чүр рәнк вермәйә артыг әсас галмады: гәшәнк кейинмиш, бойлу-бухунлу инчә бир гадын Фәрһада янашды, әл вердиләр. Фәрһад, саатына бахыб күлә-күлә гадына нә исә дейирди. Йәгин ки, онун юбандығыны үзүнә вурурду...

Сөһбәтләри узун чәкмәди, онлар трамвая минмәйиб күчә ашағы кетмәйә башладылар.

— Нә олсун?! Йәгин рәсми бир ишдир, көрүнүр райкома-зада кедирләр,— дейә Нәркиз бурада һеч бир «дәһшәт» көрмәдийини билдирди.

Сәлимәйә элә кәлди ки, рәфигәси онунла сәмини данышмыр,— инчиди, үрәйиндә она ачыгы тутду, сонрадан өзү бөһтанчы вә арагарышдыран ериндә галмамаг үчүн кизләдә билмәдийи бир әсәбиликлә деди:

— Билирсән нә вар, инди ки, белә олду, кәл күдәк!.. Шүбһәдәнсә, бу яхшыдыр.

Нәркиз әтираз әтмәди. Үрәйиндә һәтта севинди, бир аздан Сәлимәйә күлчәйинә габагчадан әмин иди. Лакин арада бирчә әнкәл варды:

— Бәс дүшбәрә? Ахы онун алтыны сөндүрмәйиб кәлмишәм.

— Горхма, дүшбәрән ганадланыб учмаз, инди чә гайыдырыг!

Сәлимә тез палтосуну чийинә атды, боти-

ләрини аяғына кечирди. Гапыны бағлайыб бирликдә чөлә чыхдылар.

Китаб пәсажынын яхынлығында Сәлимәкил, «ашиг-мәшугун» изини тутдулар. Бир аздан Фәрһадкил ярыгаранлыг вә хәлвәт бир күчәйә бурулду. Сәлимә, артыг инанырды ки, онлар әввәлчәдән дүшүнүлмүш план үзрә бош бир отагда көрүшмәйә кедирләр. Лакин достуна языгы кәлдийиндән, үрәйиндәки бу ачы нәтичә һагында ени бир сөз демәди.

ГЫЗЫМ

Азәрбайчан ССР балыг сәнаеи назиринин муавини Гасымбәйов йолдаш 1954—55-чи дәрәс илиндә Бақы мусиги мектебини битирән вә района тә'йин олунмуш гызынын района кетмәсинә манечилик төрәдир.

Битирдин орта мектеби,
Шүкүрләр олсун аллаһа.
Муғама, рәгсә, маһния,
Тамарзы галмары даһа.
Сәһәр чаларсан «Иннабы»
Дуруб отагда ойнарыг.
«Узундәрә» вә «Гайтағы»
Сүзүб һәвәслә, доймарыг.
Район нәдир, ушаг нәдир?
Гал Бақыда кәзәк гызым!
Район эвим, ушаг да биз.
Чал ойнаяг, сүзәк гызым!

Мәһкәмәйә верилмисән?
Кетмә ки, әл күләр мәнә.
Һәкимләрә көз әйләсәм,
Мин арайыш верәр сәнә.
Адын ки, олду хәстә, ят!
Ағдама да кедәр бири.
Шакирдләрин һарайына,
Орда ахыр етәр бири.
Һамы адамлы олмайыр,
Һәр бағ бадамлы олмайыр.

Нә кәстәриш, нә тә'йинат?
Хали яранмайыб чаһан!
Гой дайысы, вәзифәси
Олмаян әйләсин фәған.
Мин ичләс олса, мин гәрар,
Һеч вәчимә кәлән дейил.
Һөрмәтими сахламаян,
Өз гәдрини билән дейил.
Район нәдир, ушаг нәдир,
Гал Бақыда кәзәк гызым,
Район эвим, ушаг да биз.
Чал ойнаяг, сүзәк гызым!..

Шаир ИСМАЙЫЛ

Буну Нәркизә бир аз сонра, һәят өзү пычылдады. Әтимады гырылды, Сәлимәйә инанмаға башлады; «ашиг-мәшуг» үчмәртәбә бир әвин күчә гапысындан кирдиләр.

Һәйәтдә бир нечә мәнзил вар иди. Юхары мәртәбәләрә галхан пилләканлар исә һәр ики тәрәфдә үзбәүз дурурду. һәрифләр ийнә олуб итмишдиләр. Инди онларын изини тапмаг чәтинди. Мәнзилләри бир-бир ахтармаячагдылар ки!

Нәркиз буну нәзәрә алараг гәмли-гәмли:
— Даһа гайыдаг,— деди вә тез әләвә әтди:
— дүшбәрәнин атасы янды!
Чәтинлийи Сәлимә дә һисс эдирди, лакин о инад кәстәрди.

— Өлдү вар, дөндү йохдур,— деди.— Йолларыны лап бурадачә көзләрик. һарада олсалар бурадан кәлиб кечәчәкләр. Инди мән онларын абрыны төкүм, сән дә тамаша элә!

Бир саата яхын вахт кәлиб кечди...
Нәһәйәт гайытдылар. Пилләкандан эшидилән данышыг сәсләри кет-кедә яхынлашырды. Сәлимә рәфигәсини чәлд нәрдиванын алтына дартды.

— Ағыз, мәсәлә мә'лумдур, гайыдаг! Дүшбәрә зай олду-кетди...

Сәлимә достунун гулағына пычылдады:
— Онлар инди бурада, йәгин аяг сахлаячаглар, кәлчәк көрүшләри һагында данышачаглар... Элә бу дәмдә арая чыхыб пәясызларын абырларыны төкәрик.

Кәләнләр һәгигәтән һәйәт гапысында даяндылар. Янларында бир аһыл гадын вар иди, о дейирди:

— Бағышлайын, авам арвадам, бир дә сорушмаг истәйирәм, демәли, сиз мәним әриземә бахачагыныз, үмуми мәтбәхдә плитә гоймаға ичәзә верәчәксиниз? Чох вачиб олмасайды мән райсоветин депутатларына эзийәт вермәздим. Депутат гадын сечичийә һөрмәтлә чаваб верди:

— Сәкинә хала, һеч нараһат олмайын, хаһишиниз еринә етирилчәкдир. Байрам пловуну арзуладығыныз плитәнин үстүндә биширчәксиниз!

Икиликдә галдыгда Фәрһад кәнч гадындан сорушду:

— Сизин йолунуз узагдырмы. Ләтифә ханым? Бәлкә өтүрүм, сиз?

Гадын тәшәккүр әтди, чох яхында яшадыларыны билдирди. Чаваб Фәрһады севиндирди. Тез үз истәйирмиш кими әләвә әтди:

— һәрчәнд буну сорушмазлар... билирсиниз, ядымлан чыхыб, әвә зәнк эләмәмишәм, йәгин языг йолдашым баягдан никарандыр, яры чаным әвдәдир, тәләсирәм!

Онлар әл вериб айрылдылар. һәрәси күчәнин бир сәмтинә йөнәлди...

Рәфигәләр кәсмә йолла тәләсик әвә чумдулар. Бунун ики сәбәби варды: әввәлә.— арвад күчәдә эринин күзүнә саташмаға утанырды, дикәр тәрәфлән, дүшбәрә фәгәрәси она раһатлыг вермирди...

Нәркиз достуну да гонаг кәтирмишди. лакин она вә'д әтдийи яғлы әлгоюну әтиндән бүкүлмүш дүшбәрәдә дүшбәрәлик галмамышды. Чөмчә газаны чох гурдалады, амма гадынларын күзүнә дүшбәрәйә охшаян бир шей дәймәди. Хөрәк нә умач иди, нә дә хәшил...

Рәфигәләр мәнәлы бахышларла бир-биринә бахыб күлдүләр. Нәһәйәт әв йийәси сорушду:

— Буна нә дейәрләр?
Сәлимәйә элә кәлди ки, сөһбәт дүшбәрәдән дир, башыны булайыб күлә-күлә деди:
— һеч үстүнү вурма!

Нәркиз исә өз суалына чаваб верәрәк, баягдан үрәйиндә гайнаян фикри чидди бир тәрәдә дилә кәтирди:

— Буна гысганчылыг бәласы дейәрләр, чох мурдар шейдир, мәнәдә бу азар йохдур, сән мәни башдан чыхардын.

Гапынын зәнки басылды. Кәлән Фәрһад иди. Көрәсән Нәркиз дүшбәрәнин башына кәлән мачараны еринә нечә сөйләйчәк иди ки, сирри ачылмасын...

Һәмид АХУНДУ.

ЗЭМӨТКЕШ АРЫЛАР ВЭ ИДАРЭ МҮФТӨХОРЛАРЫ

Үзүндөн, хэм да вэзифэсиндэн чох разыдыр. Өзүндөн она көрө разыдыр ки, Кировабадда эвиндэ отуруб кефэ бахыр, бир адам она демир ки, ерин эйридир, дүз отур!

Вэзифэсиндэн да она көрө разыдыр ки, «районларарасы» вэзифэ-дир. Эвиндэ отура-отура он бир районун арычылыг ишинэ рэһбэрлик эдир вэ вахтлы-вахтында маашыны алыр. Онун гэлбини гаралдан, ке-фини позан бирчэ иш вар, Һачыев истэйир ки, кабинети да гулагынын дибиндэ олсун. Бу барэдэ назирлийэ языр, зэнк вурур, ханиш элэйир, сифариш көндэрир... Һачыевин бу иши да дүзэлсэ кефи лап көк олар, дамагы да чаг. О ки галды Һачыевин ишинэ...

Азэрбайчан ССР Кэнд Тэсэррүфаты Назирлийинин арычылыг ида-рэси рэиси Шишкин йолдаш онун иши һаггында дейир:

— Һэ... Һачыев!.. Лап яхшы таныйырам, чаныны ишэ верэн адам дейил. Амма көһнэ арычыдыр. Одур ки, үзүндэн кечэ билмирик. Һэрдэн-бир төһмөтдэн, тапшырыгдан веририк ки, бэлкэ өзүнү дүзэлдэ.

Көрүнүр Һачыев төһмөт вэ тапшырыгла яхшы ишлэмэйэ гол гой-мур. Энэ да ону Тавусдан хэбэр аланда, дейирлэр Агстафададыр, да-лынча Агстафая кэлсэн дейэчкелэр Шамхора кедеб. Орадан да Кэдэ-бэйэ, Дэстэфура, Сэфэрэлиевэ кетсэн энэ да онун үзүнү көрмэйэчкэсэн.

— Ахы нэ үчүн үзүмү көрсүнлэр?—дейэ Һачыев тээччүблэнир.— Сиз районларарасы вэзифэнин нэ олдугуну билирсинизми? Йэни бу рай-онларын арасында олмалыям. Мэн исэ һэмин районларын тэн орта-сынла, Кировабадда эвимиздэ олурам... Бир да ахы арылара нэ рэһбэр-лик?.. Мэн өз тэчрүбөмдэн вэ охудуғум китаблардан яхшы билирэм ки, арылар чох зэмөткеш тайфадыр. Арыларын вичданла, намусла ишлэ-мэси һаггында халг арасында аталар сөзлэри вэ мээсэллэри да вардыр. Истэйирсэн арынын янында дур, истэйирсэн узагда ол, о, ишлэйчэкдир.

Ханлар районларарасы арычылыг базасынын директору Һ. Һачые-вин бу данышыгы илэ арыларын ишини мүгайисэ эдэндэ көрпү галыр чайын о тайында. 1955-чи илдэ база эһатэ этдийи арычылыг мөнтөгэ-лэрини арычылыг аваданлыгы илэ 53,9 фаиз тэмин этмишдир. Мәһсул планы еринэ етирилмэмишдир.

— Мэкэр шэраитиниз писдир?—дейэ Һачыев Ханлар районундакы Телман адына колхозун аграному Р. Князчаны сорғу-суала тутмушдур.

— Писдир йолдаш Һачыев, чох писдир.—Аграномун дэрди ачыл-мышдыр.—Пэтэклэримиз көһнөдир, вахтында лазым олан аваданлыгы вермирсиниз... Арылар мөвсүм вахты күллү-чичэкли ерлэрэ апармаға имканымыз йохдур. Гырх сэккиз пэтэк арыдан гырх сэккиз гөпик хейри-миз олмур. Бу арылара бир илдэ 597 эмэккүн сэрф олунмушдур. Һэр эмэккүнү 20 манат һесаблиянда 11.940 манат элэйир. Инди сиз дейин көрөк, бунун мүгабилиндэ биз нэ газанмышыг?

Һачыев «газанч» сөзүнү эшидэндэ күлэ-күлэ дейир:

— Ай аграном йолдаш, дүня көрмүш адамсан... Колхозун зияны да олар, газанчы да. Бир аз итгисад элмини яхшы өйрэнмэк лазымдыр. Арычылыгдан зиян элэрсэн, малдарлыгдан газанарсан. Сонра да га-занчла зияны бир-биринин үстүнэ гоюб энэ да газанарсан. Каш мөним да дэрлим сизинки кими газанч дэрди олайды. Амма мөним дэрдим бө-йүкдүр. Дүз бир илдир ки, базаны Кировабада, кабинети да эвинин яхынлыгына көчүрэ билмирэм ки, билмирэм. Бу арзум еринэ етсэ би-лирсэн нэ яхшы олар.

Ханлар район партия комитэсиндэ Һачыевин бу арзусунун габа-гына сэлд чэкиб дейирлэр:

— Йох, база Ханлар районунда олмалыдыр. Бу барэдэ биз дэфэ-лэрлэ Кэнд Тэсэррүфаты Назирлийинин арычылыг идарэсинэ язымышыг.

Назирлийин арычылыг идарэси рэиси Шишкин да бу язылары оху-юб бир-биринин үстүнэ гоюр вэ өз-өзүнэ фикирлэшир: «Яхшысы булур ки, бу ишэ нэ «Һэ» дейим, нэ «йох». Ахы башымы нэ үчүн бэлая салым. Бирдэн элэ олмады, белэ олду. Мэн нэ үчүн өзүмэ зэмөт вериб бу мээсэлэни һэлл элэйим? Юхарыдан нечэ лейэплэр элэ да элэрэм, башым да динч олар. Кечэн ил назирин өзү Һачыеви ишдэн чыхаранда мэн нэ «Һэ» дедим, нэ да «йох». Бир-ики айдан сонра энэ назир Һачыеви өз еринэ гайтаранда да мэн сасими чыхармадым. Гулағым да динч олду».

Тэкчэ Һачыев дейил, базанын башга ишчилэри да арычылыг иши-нэ бармагарасы бахырлар. Базанын ерлэшдийи Ханлар районундакы арычылардан бири сөһбэт заманы деди:

— Кечэн ил базанын бир нүмайэндэси кэлиб кэндин ортасында мэ-ни тапды. Хош-бешлэн сонра сорушду:

— Арылар нечэдир?
— Дедим, пис дейил, кэндин гырагындакы бағын янындадыр. Ке-дэк бахаг!..

Нүмайэндэ этираз элиб деди:

— Йох а киши, арыларын янында мөним нэ ишим вар. Бир дэфэ ушаг вахты мэни эшшэк арысы санчмышды. Ери үч күн агрыды. Си-зин арылар санчса көр нечэ күн агрыяр. Сэн дейирсэн, мэн да сенин сөзүнэ инанырам, кедеб Һачыевэ язарам ки, арылар яхшы кечинир. О да мэнэ инаныб Шишкинэ язар. Шишкин да Һачыевэ инанар...

Доғрудан да белэдир. Һачыев Шишкинэ языр, Шишкин Һачыевэ языр, Һэр икиси тэлигэлэрдэ дагы-даг үстүнэ гоюр... Бири көстэриш верир, о бири бу көстэриши еринэ етирмэйи вэд эдир, бири эмр языр, о бири баш үстэ дейиб чаваб көндэрир. Амма бу язышмаларын арылара неч бир хейри олмур.

К. ХРОМОВ
З. ЗЕЙНАЛЛЫ

— Ханым, ичазэ версэниз, сиз базарлыг эдэнэ гө-дэр бизим баш мүһэндиси завода чатдырарам.
— Чаны чыхсын троллейбусли кетсин, бу машин эримин ихтиярындадыр.

— Юхарыдан буйруг, ағзыма гуйруг.

Аяггабы сөз алды...

Мушавирэ чагырды
Кейфийэтлэ кэмийэт,
Билисин ки, пансыны
Чох истэйир чэмийэт.
Мубанисэ узанды.
Кечэ ярыя гэдэр,
Данышды өз дәрдини
Бүтүн нүмайэндэлэр.
Гопду залда мэрәкә,
Сәдр тез зәнки чалды,
Ахырда бир бүзүшмүш
Аяггабы сөз алды.
Деди:—Акаһ элэйим
Сизн бир мәсәләдән,
Ов мнн аяггабынын
Нүмайэндәсэйим мән.
Үч илдир амбарларда
Мөһкәм мәскән салмышыг,
Ишыг үзү көрмэйиб
Ағзыбағлы галмышыг.
Тәнкә кәлиб бир дәфә
Кетдик узаг бир кәндә,

Колхозчулар горхдулар
Үзүмүзү көрәндә.
Кор-пәшиман гайыдыб
Енә кәлдик шәһәрә,
Күндә лә'нәт охудуг
Бу угурсуз сәфәрә.
Бир күн бир сатычыдан
Хәбәр алдым, бәлкә сән
Бизә һөрмәтсизлийин
Сәбәбини дейәсэн.
Шикайәт китабыны
Узатды мәнә сары.
Деди диггәтлэ оху
Бурда языланлары.
Охуюб көрдүм бизә
Белә дейир чэмийәт:
— Дост олуб бирләшмәсә
Кейфийәтлэ кэмийәт
Лап архайын әйләшин.
Сизин ериниз анчаг
Енә мағазаларын
Амбарлары олачаг!..

h. АЙДЫН.

Э'ЛАН

Ай чамаат, бу яхынларда тәзәчә той элэйиб әвләнән чаван бир оғлан тәзә арвадыны да гоуб әвдән гачмышдыр. Оғланын әйниндә боз каверкотдан костюм, әйни парчадан шапка вә аяғында гара чәкмәләри вар. (Инди йәгин чох гачдығына көрә чәкмәләри йыртылмыш олар). Бундан эләвә оғланын дөрд кәбинли арвады вә едди дә ушағы вар. Биринчи арвады үч ушағы илә Бақыда Мустафа Сүбһи күчәсиндә, икинчи арвады ики ушағы илә Көйчай районунун Гараязылы кәндиндә, үчүнчү арвады бир ушағы илә Шамахи районунун Чухурюрд кәндиндә, дөрдүнчү арвады да бир ушағы илә Сумгайытда яшайыр. Оғланын ады Аға, атасынын ады Салман, фамилиясы да Бабаевдир. Өзү дә Азәрбайчан Дөвләт Университетинин һүгүг факултәсини битирмишдир. һәр кәс тапса, хаһиш олунар ки, арвадларына хәбәр версин. Чунки, балаларынын көзләри йолда, гулаглары сәсләдир.

КИРПИ

Рәссам Э. АБДУЛЛАЕВ

— Ай арвад, күчәйә чыханда үзүнү бәрк тут, танымасынлар, партиячыям, мәним үчүн яхшы олмаз.

САҒ ОЛ НАЧАЛНИК!

Дәмир йол нәглийяты-тикинти идарәсинин Кировабад шө'бәси рәиси Давуд Султанову юхуда бәрк дөйүрдүләр. О, нә гәдәр әлләширди ки, көрсүн дөйәнләр кимдир, көзүнү ачыб баха билмирди. Юмруг-юмруг үстүндән дөйирди.

— Ай башыныза дөнүм, ахы дейин көрүм мәним тәгсирин нәдир?

— Сәнин тәгсирин чохдур, ики илдир дәмийрәлчулар үчүн һамам тикдирмисән, бәс нә үчүн индийә гәдәр су чәнини еринә гоуб һамама исти су вермирсән? Мәкәр билмирсән ки, паравоз депосунда ишләйәнләр һәр күн ишдән сонра чиммәлидирләр?..

— Башыныза дөнүм, вурмайын, сәһәр тездән ишә башлаярәм, ики күнә гәдәр су чәнини галдырыб еринә гоярыг. Бөйүк иш дейил ки, бундан өтрү мәни сыхма-боғмая салмышыныз?..

Бир юмруг да дөйәндә Давуд Султанов юху дан дик атылды. Чәлд кейиниб һамама тәрәф йүйүрдү. Көзүнә инана билмәди. «Бу нечә ишдир? һамама су олмая-олмая бу чамаат нечә чимир?»

Ичәри кирди, исти бухар ону гарсды. Кранлардан исти вә союг су шырылты илә ахырды. Чимиб чыханлар исә Давуд Султанова тәрәтәрс бахыб истәһза илә дейирдиләр:

— Йохса һазырына кәлиб чыхмысан?

— Чиммәк истәйирсән, буюр!..

Давуд ериндә донуб галды. «Ахы бу исти су һардандыр, бухар һардандыр? Чән ики илдир палчығын ичәрисиндә бир бөйрү үстә галыр? Давуд су чәни олан ерә йүйүрдү. Нә көрдү? һамамын янында бөйүк бир паравоз даянмыш, борулар васитәсилә паравозун исти сую һамама ахыр, фәһләләр дә кефлә чимирләр.

— Бу кимин тәшәббүсүдүр? — дейә Давуд сорушду. һамама кедән ишчиләрин бири ачыгы-ачыгы чаваб верди:

— Кировабад паравоз депосунун рәиси көрдү ки, сәнин кими тикинти ишчисиндән көмәк көзләмәк өлүйә банка салмаг кими бир ишдир, она көрә дә бу тәшәббүсү көстәрди.

Давуд орада даяна билмәди. Бирбаш Кировабад паравоз депосу рәисинин янына йүйүрдү. Ону тапыб сәмини гәлблә элини сыхды.

— Сағ ол, йолдаш началник! Сән чәни еринә гоймаг әзабындан мәни гуртардын. һамамымыз ишләйир.

...Дүздүр, һамам ишләйир. Амма бир паравоз йолда гатарлары дашымаг әвәзинә илишиб галыб һамамын янында. Паравозла ишләйән бу гәрибә һамама баханлар дейирләр ки, исти суюн ведрәси көр нечәйә баша кәлир...

Кәрәк

Һәр кәсин телефону вардыр әвиндә,
Она нә тар кәрәк, нә гавал кәрәк.
Гойсун трубканы сол гулағына,
Әшитсин вурһавур, чалһачал кәрәк.

Истәсә достундан тутсун бир хәбәр,
Зуммердән олмаса әләмәт, әсәр
Һеч руһдан дүшмәсин ахыдараг тәр,
Иығын бир нөмрәни далбадал кәрәк.

Бә'зән үч сәс кәлир бир апаратдан,
Бири Ноханыдан, бири Чоратдан,
Таныш олмасын да, о ики яддан
Мүтләг сорушасын һал-әһвал кәрәк.

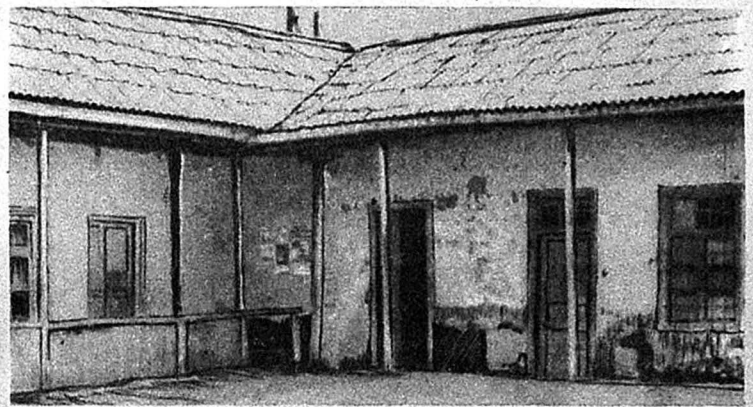
Иығанда нөмрәни «ики»дән «үчә»,
Бир саат әлләшсән кәлмәйир вәчә,
Бир сәбр кәрәкдир, бир узун кечә
Бир дә едди батман яғла-бал кәрәк.

Кирпи, билирәм ки, бәләдсән дәрдә,
Телефон пис ишләйир бир чох әвләрдә,
Иш дүзкүн олмаса әжәр бир ердә,
Гардаш, галдырасан галмағал кәрәк.

Зейнал ЧАББАРЗАДӘ.

ФОТО ЖУШӘСИ

Пәһ-пәһ-пәһ!.. Бир янда ағачлар, бир янда ағ эвләр, көлдә өрдәкләр, газлар үзүшүр, элә бил ки, Италиянын мәшһур Венетсия шәһәридир!.. Амма хейр, бура Венетсия дейил, бу көл элә гулагымызын дибиндә Биләчәри стансиясындакы дәмйр йол идарәсинин, 25, 26 вә 27 нөмрәли эвләринин габағындадыр. Эвләр идарәсинин мүдирин Караков дейир ки, бу эвләрин ичәрисин чөлүндән дә гәшәнкдир. Амма нәдәнсә кирайәнишинләр наһү-күрлүк әдирләр.

Бу шәкилдәки эвә диггәтлә бахын! Көрүрсүнүзмү, дивары сөкүлүб, сувағы төкүлүб, сағ ери гапы пәнчәрәсидир ки, о да бир тәкана бәнддир. Яғыш яғанда отағларын дамы ашсүзәнлә ярыша кирир. Инди өзүнүз тапын көрәк бура һара ола биләр?..

— Нә? Керин галан колхозун төвләси? Бу сөзү бир дединиз, бир дә ағзыныза алмайын! Йохса колхозларын мал-гарасы бу бөһтандән өтрү сиздән инчийәр. Бура Газымәммәд районунун мэдәнийәт әвидир.

Тәәччүб эләмәйин, бу һәлә һарасыдыр, бура һәм дә районун мәркәзи китабханасыдыр... Ушаг китабханасы да бурададыр. Бурада һәтта кино да көстәрилер.

Инанмырсыныз?.. Элә исә Газымәммәд район ичрайийә комитәсинин сәдриндән вә район партия комитәсинин катибләриндән сорушун!.. Чүнки бу мэдәни мүәссисә РИК-ин ики аддымлыгында вә райком бинасынын исә лап габағындадыр.

Мәзәли шәкил.

„РЕЗИН“ ПАСПОРТ

Сталин району биринчи милис шө'бәсинин мөһрү вә шө'бә рәиси К. Мирзәевин имзасы илә вәтәндашларә гәрибә паспортлар верилер. Бу паспортлары «резин паспорт» адландырмағ олар. Чүнки һәр яна әйсән әйиләр, һәр яна дартсан узанар. Мисал үчүн XIII-AC 645204 нөмрәли паспорту көстәрмәк кифайәтдир. Бу паспортун саһибини әскәрлийә гәбул әтмәсәләр о, паспортунун икинчи сәһифәсини ачыб «Һәрби вәзифә дашыяндыр» сөзүнү көстәрәр вә әскәрлийә ярарлы олдуғуну да сүбүт әдәр. Йох, әскәрлийә кетмәк истәмәзсә, паспортун дөрдүнчү сәһифәсини ачыб «Һәрби вәзифәси дейил» сөзүнү көстәриб дейәр:

— Мәндән әскәр олмаз, инанмырсан бах.

Тәзәдән эвләнмәк эшгинә дүшән вә арвадыны бошамағ үчүн бәһанә ахтаран адам арвадына дейә биләр:

— Сән гары, мән чаван, сән ким, мән ким. Анам яшындасан, мәндән әл чәк, кет тайыны тап!

Арвад нәм-нүм эләсә, Мирзәевин вердийи паспорту көстәриб демәк олар:

— Бах, паспортумда язылыб ки, сән 1929-чу илдә йох, 1919-чу илдә анадан олмусан. Мәнә кәләндә өзүнү өн яш чаван көстәриб, мәнә алдатмысан.

Белә һалларда мәбада-мәбада паспорту элә вериб охунмасына имкан ярадасан!.. Йохса, арвад паспорту охуян кими дейәр:

— Кет, һүллүкчүнүн бири, һүллүкчү!

— Һүллүкчү кимдир, сән нә һагг илә мәнә тәһгир әләйирсән?— дейиб әтираз элә ән арвад паспорту ачыб дейәр:

— Савадын вар, оху! Көр һүллүкчүсән, я йох?!

Охуянда көрәчәксән ки, доғрудан да белә язылыб: «ичтиман вәзийәти—һүллүкчү!».

Әкәр хам олсан өзүнү итирәчәксән, демәйә сөз тапмаячәксән. Йох, зирәнк олсан «резин» паспортдакы башга икимәналы вә долашығ сөзләри тапыб өзүнү тәмизә чыхара биләчәксән.

Мирзәевин вердийи «резин» паспортлардакы язылары позмағ чәтиндир, амма истәдийин тәрәфә йозмағ чох асандыр.

Г. СӘЛИМЗАДӘ

Рәссам П. ШАНДИН

ДИШЛӘР

Дүзәлтди дишими һәким гызылдан, Яман салды мәнә зиянә дишләр. Бир ил демәйирәм... бары бирчә ай... Бирчә ай ағзымда даяна дишләр

Гайдасында дейил инан һеч бири Бә'зиси хырдадыр, бә'зиси ири. Бә'зиси ирәли, бә'зиси кери. Үз тутуб кедирләр һаяна дишләр?

Нә бир кара кәлир, нә емәк кәсир, Әлини вуранда ярпағ тәк әсир, Элә бил яшайыб нечә йүз әсир Галыб даш дөврүндән нишанә дишләр.

Ай һәким, дүшәрсән дилдән-дилә сән, Билмәдийин иши алма элә сән, Бундан хошдур ямагчылығ эләсән, Йохса салар сәни дастана дишләр.

Йүксәк техника вар, йүксәк әмәл вар, Оласан һәр ишдә кәрәк тәләбкар. Гой элә чалышсын, һәким-сәнәткар, Ярашсын букункү инсана дишләр.

Чаван ӘФРУЗ.

КИРПИ КӨМӘК ЭЛӘДИ

Дәвәчи районундакы Сабир адына колхозун сәдри С. Сүлейманов вә бригадир Н. Оручовун колхоз әмлакынын дағдылмасына йол вермәләри һаггында алдығымыз мәктүб йохлама заманы доғру чыхмышдыр.

Дәвәчи район партия комитәсиндән редакциямыза язырлар ки, С. Сүлейманова төһмәт верилмиш, Н. Оручов исә вәзифәсиндән көтүрүлмүшдүр.

Чулфа районундакы Ворошилов адына колхозун сәдри Шаһүсейн Әлиевин колхоз тәсәруфатына ярытмаз рәһбәрлик әтмәси һаггындакы мәктүб, колхозчуларын үмуми йығынчағында музакирә әдилмиш вә көстәрилән фактлар тамамилә доғру олдуғуна көрә Ш. Әлиев колхоз сәдрлийиндән азад әдилмишдир.

Редактор — Әвәз Садыг Редакция һей'әти: М. Абдуллаев, И. Ахундов, С. Гәдирзадә, К. Казымзадә, С. Мәликов, Г. Мәммәдли, И. Нәчәфәулу, М. Раһим, С. Рәһман, С. Рүстәм.

„Коммунист“ гәзетинин нәшри. Редакциянын адреси: Баны, Коммунист күчәси, 11/13. 4-чү гапы, 2-чи мөртөбә. Тел. 2-67-17. Абунә гиймәти: айлығы 3 манат.

ФГ 04326. Сифариш № 77. Тиражы 40.000. Кағыз форматы 70x105%. Чапа имзаланмыш 29/11-56.

M.F. Axundov adına
Azərbaycan Milli
Kitabxanası

Азәрбајҹан ССР Мәдәнийәт Назирлийинин 26 комиссар адына мәтбәәси. Бақы, Әли Байрамов күчәси, № 3.

1826

Америка аллаһынын малаикәләри.